

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, v.v.i., Boční II / 1401, 141 31 Praha 4, tel. 267 103 040, cas@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 134 z 9. 11. 2009

Cena Františka Nušla za rok 2009

Česká astronomická společnost ocenila Nušlovou cenou za rok 2009 RNDr. Pavla Mayera, DrSc., vědeckého pracovníka Astronomického ústavu Matematicko-fyzikální fakulty Karlovy univerzity. Slavnostní předání ceny proběhne v budově Akademie věd v Praze 11. 11. 2009 v 17:30. Poté bude přednesena laureátská přednáška „Z historie i současnosti výzkumu dvojhvězd“. Na předání ceny i na laureátskou přednášku má přístup odborná i široká veřejnost (zdarma).

Nušlova cena České astronomické společnosti je nejvyšší ocenění, které uděluje ČAS badatelům, kteří se svým celoživotním dílem obzvláště zasloužili o rozvoj astronomie. Je pojmenována po dlouholetém předsedovi ČAS Prof. Františku Nušlovi. Česká astronomická společnost obnovila její udělování po padesátileté přestávce v r. 1999. Prof. PhDr. František Nušl (3. 12. 1867 - 17. 9. 1951) byl v letech 1922 - 1947 předsedou tehdejší Československé astronomické společnosti. V letech 1924 - 1938 byl ředitelem státní hvězdárny.

RNDr. Pavel Mayer, DrSc.

Pavel Mayer se začal zajímat o astronomii během středoškolských studií na gymnáziu v Lounech, kde pracoval v astronomickém kroužku pod vedením prof. Karla Šimůnka. Vystudoval pak astronomii na MFF UK v Praze, kde poté celý život pracoval v Astronomickém ústavu UK a kde je dosud zaměstnán. Zde se také habilitoval a získal vědecké hodnosti CSc. a DrSc.

Pod vlivem Doc. Linka se zprvu věnoval planetárním vlivům na Zemi a výzkumu Slunce. Svou první práci publikoval již jako osmnáctiletý student. Po příchodu prof. J. M. Mohra do Prahy však přešel k výzkumu hvězd a Galaxie. Přitom si všiml významu horkých hvězd třídy O a B pro určení průběhu spirálních ramen a to ho přivedlo k určování jejich fyzikálních parametrů ze světelných křivek a spektroskopie těsných dvojhvězd. Zde lze také spatřit těžiště vědeckého díla dr. Mayera, který publikoval až dosud přes 130 původních vědeckých prací jak sám tak také ve spolupráci se svými studenty i zahraničními kolegy. Objevil přitom několik nových zákrytových dvojhvězd, které pak podrobně studoval v široké mezinárodní spolupráci také s astronomy amatéry.

Tím však výčet jeho přínosu pro astronomii není zdaleka vyčerpán. Dr. Mayer se celý život věnuje konstrukci astronomických přístrojů. Jeho dílem je zejména 0,6 m reflektor, umístěný na observatoři v Ondřejově, který už téměř půlstoletí slouží především fotometrii planetek, komet, ale i proměnných hvězd. Konstruoval rovněž fotoelektrické fotometry a podílel se na instalaci ešletového spektrografu u ondřejovského 2m dalekohledu. Podobně se dr. Mayer podílel na vybudování 0,6m reflektoru na tehdejší čs.-jugoslávské observatoři na Hvaru, kde je dalekohled rovněž dosud v činnosti.

Je činný v několika komisích IAU, kde zejména v komisi č. 42 byl členem redakční rady mezinárodního bulletinu pro zákrytové dvojhvězdy. Byl kromě Doc. Perka a dvou exulantů jediným čs. astronomem, který v r. 1992 pozoroval na observatoři La Silla ESO v Chile. Jeho encyklopedické vědomosti v širokém oboru astronomických disciplín se staly neocenitelným zdrojem informací pro několik generací československých astronomů. Podílel se na překladu vysokoškolské učebnice P. Parenaga: "Hvězdná astronomie" a je spoluautorem encyklopedické knihy "Vesmír", která vyšla v nakl. Mladá fronta na přelomu osmdesátých let ve dvou vydáních. Je zkušeným recenzentem vědeckých prací pro mezinárodní vědecké časopisy a pracoval též v redakční radě Bull. Astron. Inst. Czechoslovakia.

Dr. Mayer patří k mimořádně skromným osobnostem české astronomie, takže se mu vyhýbá publicita i veřejné uznání. V Mezinárodním roce astronomie 2009 nastává vhodná příležitost, aby udělením Nušlovy ceny jmenovanému se širší česká veřejnost dozvěděla o jeho solidním životním díle, které ostatně stále pokračuje.

Slavnostní předání Nušlovy ceny a laureátská přednáška proběhnou ve středu 11. 11. 2009 od 17:30 v budově Akademie věd na Národní třídě 3, Praha 1, místnost 206, 2. patro. Cenu předá předsedkyně České astronomické společnosti RNDr. Eva Marková, CSc. a čestný předseda České astronomické společnosti RNDr. Jiří Grygar, CSc.

Více o Nušlově ceně a jejích držitelích najdete na <http://www.astro.cz/cas/ceny/nuslova/>.

Pavel Suchan - tiskový tajemník České astronomické společnosti

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23.10.2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/media/>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, v.v.i., Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 267 103 040, fax: 272 769 023, e-mail: suchan@astro.cz.
